

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Num. de Duminică
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Reversul.

De Ioan Russu Șirlianu.

Apreciatul nostru poet Octavian Goga într'un articol scris cu multă căldură și simț de dreptate, ne-a zugrăvit tipul tinerului român harnic și cu bune porniri, care învață la școlile străine. Am fi fericiți dacă întreaga generație nouă s'ar putea cuprinde în pervazul făcut de Octavian Goga. Durere însă, medalia are și revers: alături de tinerii cari pornesc la învățătură ducând cu ei germenii tuturor virtuților strămoșești, mai sunt și vlăstare, cari deja de acasă pornesc cu sufletul înstrăinat, iar școala străină nimicește înțiânșii tot ce mai rămăsese românesc.

În Ardeal sunt mai puțini de aceștia, la noi, în părțile ungurene, putem să afirmăm că mâne poimâne ei vor forma majoritatea tinerilor cu învățătură...

Fiul notarului român, de pildă, care acasă în sinul familiei n'a auzit decât despre puterea stăpânirii ungurești, care de mic copil a umblat la școală de stat, pentru care preotul și învățătorul român sunt niște dușmani ai tatălui său (căci rar e notarul român care să trăiască în armonie cu fruntașii români ai satului), care acasă n'a văzut decât foi și cărți ungurești, pe pereți numai icoane cari proslăvesc mărirea lui Árpád, Rákoczy și Kossuth, care doină românească n'a auzit nici odată, iar la biserică se duce numai de sila regulamentului școlilor secundare, acesta nu mai e ro-

mân decât cu numele și adesea el însuși mărturisește că e român numai în ce privește — confesiunea.

Așa sunt toți fiii românilor ajunși în funcție.

Iar dacă am face statistica funcționarilor români în a căror casă nu se mai vorbește românește și cari s'au însurat cu străine, ori a familiilor de preoți români din comitatele nord-ostice ale Ungariei, am ajunge la cifre cari deprimă și produc îngrijorare.

Fiii acestora, ajungând la școale străine, se înstreinează absolut de neamul românesc. Chiar în zilele acestea un tânăr avocat român ne spune: »Dintre 12 inși, câți am terminat liceul maghiar împreună, am rămas doi inși români... Cealalți s'au pierdut pentru neam!...«

Sunt adevărate toate ce scrie Goga despre tinerii români *buni*, cari și la universitate rămân români și cultivă cu drag tot ce este românesc, iar ieșind în viață ajung adevărați *apostoli ai românismului*.

Așa a fost Goga și mulți dintre colegii săi.

Aceștia sunt însă numai cei — *buni*. Să luăm însă chiar viața dela universitate. Oare se înscriu toți la »Petru Maior« și se interesează toți de mișcările culturale și politice române? Iși dau ei silința să împlinească lacunele rămase din școala medie străină, citind pentruca să ajungă la o cultură românească? La Cluj chiar, într-o oare toți în curentul național?...

Chiar dacă am putea constata că da (ceace, durere, nu se poate), ș'atunci lucru-

rile trebuie să se judece dintr'un punct de vedere mai larg, al vieții practice, de toate zilele.

Să luăm adică în parte fiecare comitat și să căutăm: 1. câți funcționari români sunt, cari fac exclusiv numai treaba adversarilor neamului românesc? 2. câți avocați ori medici români se desinteresează absolut de viața culturală românească? 3. câți preoți, cari au învățat prin școale medii străine, au rămas sub stăpânirea acestor școale și după ce au terminat teologia?

Oare n'avem și fii de preoți și învățători, cari deși stipendiști, vorbesc între dânșii mai bucuros ungurește iar românește nu citesc nimic, ori vorbesc românește într'un dialect pocit? Dar chiar un reprezentant al generațiunei mai noi ne povestea, cum unul dintre dânșii, ajuns în poziție să-i prezidieze, își începuse vorbirea: »Vă mulțumesc *toților*« (din ungurescul »mindnyá-jatoknak») în loc de *tuturora*, și așa mai departe, o limbă românească stălcită de influența școlii străine... Ieșind în viață, câți din aceștia și-au mai dat silința să-și adune cunoștințe privitoare la literatura și istoria poporului românesc. Câți își vor fi zis: »Voiu lucra în cancelarie cu o oră mai puțin, voiu câștiga, deocamdată, cu o mie-două mai puțin, dar în schimb mă voiu edifica în ce privește cultura românească!...«

Avem sute de avocați români.

Câți dintre ei sunt în stare să scrie românește ori să pronunțe o vorbire românească? Câți dintre ei pot fi socotiți pioneri ai culturii românești?

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

„Convorbiri de Luni“.

C a r m e n.

Rege-ași vrea să fiu, regatul
Mândră Cyteră să-mi fie,
Ca'n povești să-mi stea castelul
Sus pe-un țarm de poezie.

Drept curteni: păstori și zâne
În vestminte de lumină,
Fermecată-ar fi regina
De a Venerel grădină...

Ar aveà un tron de roze
Și crivat de albăstrele,
Pînă ar fi de vis căminul-i
Și de glas de păsărele.

Intr'o marmură scobită
Ar pică cântând a lene
Stropl de apă ne'ncepută,
Ca 'n fântâni egiptiene.

Prinsă-ar sta într'un părete,
Alăuta fermecată,
Iar icoană: »Antiope«
De Corregio visată.

O minune-ar fi grădina,
Necântată 'n Odișea.
Eu ași fi în ea »Amorul«
Iar regina mea »Psichea«.

Paji ne-ar fi cu-aripl de fluturi:
Ingerii lui Veroneze;
Crini mișcând de asupra noastră,
I-am lăsa ca să viseze.

Slujitori: — pitici cu barbă
În mantale de vâpale,
Iar norod supus și vrednic:
Turmele de oi bălale,

Caprele frumoasei Chloe
A idliei păstorită,
Țapi ștregari și Pan istețul,
Cel încins cu fol de viță.

Și satiri privind din tufe
Nimfe goale în hamacuri,
Și păuni cu trene scumpe,
Lebede visând pe lacuri.

Fluturi, armii de albine,
Flori de pietre sculptoare,
Pomi cu roadele de aur
Și cu culburi cântătoare.

Râuri de cântări antice,
Toate-ale Cyterei neamuri...
Iară crengi cu floarea albă,
Ne-ar sluji atunci de fiamuri.

Și a reginei rochie scumpă,
De Minerva-ar fi țesută...
De-amorași cu arc și tolbă
Trena ei ar fi ținută.

Ar călca pe așternuturi
Moi, de flori mirositoare,
Și zefirii-ar da din aripl,
Ca să 'mprăștie răcoare.

Drept orchestră: păsărele
Capel-maltruar fi amorul;
Iar rădvan de preumblare:
Barca Cyterei, ori norul...

Dulci minuni Cytera are,
Și de cântec totă sună;
Templul Venerel acolo;
Singular stă, albit de lună.

Ași domni cu 'nțelepciune
Peste insula divină,
Căci mi-ar fi »Amorul« sfetnic
Și »Iluzia« regină

Gh. D. Mugar.

Trei călători.

— După Hartman. —

E noapte și furtună.
S'aprinde de fulger codri
Ungariei. Trei umbre,
Trei oameni rătăciți,
S'au strâns în jurul mesei
Sub lampa dintr'un han.
I-a aruncat acolo
Pe toți trei întâmplarea.
În ochii lor nu arde
Acelaș foc ceresc
Și pletele lor încă,

De ce atâta scădere?

Pentru că deja din școlile primare am fost între străini: cei mai mulți în familiile maghiare, vezi Doamne, să învățăm mai ușor limba... Acasă, în vacanță, ținem mai mult la prieteșugul cu fiii slujbașilor maghiari și ai evreilor din sat, decât să petrecem aproape de țaranul care și la coarnele plugului, și la seceră și la strânsul fânului, și păzind vitele, cultivă și conservă bogata literatură populară, cultura țăranilor, despre care scriesă atât de duios, mai zilele trecute, Tăslăuanu în »Lucefărul«...

Pe nesimțite, acești tineri se desnaționalizează și din sinul lor se recrutează lichelele, cari fac ochi dulci patrioților soviniști, denunțianții mișei și în fiecare comitat câte o *coadă de topor*, câte un mizerabil, care pentru interese materiale scrie chiar ziare românești, laudând stăpânirea și pe slujii săi nemernici, ponegrește tot ce este național, batjocorește și insultă pe cei ce luptă pentru neam...

Să ne dăm numai seamă: din generația mai veche, guvernul unguresc a reușit să și acapareze pe Moldovan Gergely... Din generația mai nouă și a câștigat înă unelte câte i-au trebuit... Afară d'un comitat două de prin Ardeal, încolo nu este un singur comitat locuit de români, în care să nu fie renegați capabili a și vinde și pe mama...

Iar prin ministere, la poliție și pe la ziarele ungurești d'asemeni, mișună reprezentanții generațiunii mai nouă, gata toți să se prostitueze și să lovească în neamul din sânul căruia au ieșit.

Dacă n'am avea institutele adăpostite la sânul maicei biserici, munca de destrămare a atâtor imbecili și criminali de mult ar fi produs spărtură în corpul național... Pentru că ori cât este poporul de conservativ și ori cât ei se păzește de contactul cu cei *înstrăinați*, dacă n'am avea preoțimea și pe învățătorii cei buni cari ne țin treze safele, uneltele guvernului și-ar fi ajuns de mult scopul infam.

Se înțelege, toate acestea nu însemnează o critică a scriselor lui Goga, cari rămân pe deaîntregul în picioare. El s'a ocupat însă numai de-o *lature* a medaliei, de laturea cea frumoasă.

Fără a privi însă și reversul, n'am putea să ne dăm seama de întreaga situație, pe care împreună și toți trebuie s'o ameliorăm.

Situația croată. Referitor la știrea lansată prin ziare, despre abdicarea banului Rauch și înlocuirea acestuia cu *Pejacevics*, precum și despre situația actuală politică din Croația, deputatul Supilo a făcut următoarele declarațiuni corespondentului ziarului »Kel. Értésítő«:

»Nu-s adevărate știrile ziarelor, că adică eu aș fi pertractat ieri, pe culuare, cu prim ministrul Wekerle. De trei luni de zile n'am vorbit nimic cu Wekerle. Asemenea e foarte nebazată știrea, că coaliția sârbo-croată ar fi cerat să fie primită la rege prin intervenția vr'unui arhiduce. Contele Pejacevics n'a fost de mult timp în Viena și nici acum nu i-a trecut nici prin minte ca să ceară o audiență la regele. Nici Vladimir Nicoici n'a făcut nici un pas în privința asta. Nu vrem să facem o astfel de politică, pentru că știu că nu va avea rezultat. Coaliția sârbo-croată cu banul Rauch *nu stă de vorbă*, asemenea cu guvernul ungar nu are nimica de pertractat până când acesta nu va împlini pretenziunile noastre. Re-deveni-se mai întâiu drepturile răpite și- apoi vom putea desbata în comisiunea regnicolară acoperirea lacunelor compromisului.

Noi luptăm pentru drepturile poporului croat și — precum am spus precis și în manifestul nostru către popor — vom continua lupta asta, până când vor recăștiga drepturile răpite. La discuția revizuirii regulamentului nu luăm parte, dar e adevărat, că mai târziu, în decursul discuției vom lua și dintre noi mulți cuvântul, ba nu e esclus și aceea, că vom pași în șirul luptătorilor«.

Din România.

Dela cameră. (Sedința dela 14/27 Martie).
Dl C. G. Pietraru se întreabă dacă este de vre-un folos alcătuirea unei noi legi de reorganizare comunală, după aceea a răposatului Vasile Lascar. Administratorii de plăși nu vor face acte de administrație, și nici notaril. Atunci cum se îmbunătățește starea administrației?

Vor fi continue conflicte între administratorul de plasă și primar. Cu toate că legea prevede pedepse pentru administratorii cari vor face politică, ele nu sunt suficiente pentru a-i pune la adăpost de influențele politice.

De ce nu se introduce și la noi stabilitatea prefectilor și a primarilor așa cum e în Franța, în Belgia? Atunci politica ar dispărea din administrația noastră. Până atunci nu vom avea administrație bună, și legea în discuție nu va da roade bune.

Dl Iulian Vrăbiescu spune că o reformă comunală se poate socoti ca o reformă națională. După ce arată că marea proprietate și-a îndeplinit, cu sacrificii, rolul social, oratorul susține că întreaga răspundere a evenimentelor din Martie trecut cade asupra guvernului conservator.

Oratorul arată cât de binefăcătoare va fi poziția prin care atribuțiile primarului și notarului sunt despărțite. Cere să se prevadă în lege ca notarul să nu fie din comuna unde va funcționa.

Oratorul face pe larg teoria centralizării și descentralizării administrative, dezvoltând avantajile și defectele fiecărui sistem. Când este vorba de un principiu mare, ca siguranța publică, nu trebuie să ne gândim la criticile aceluia cari au găsit că proiectul d-lui ministru de interne este centralizator. Este un proiect admirabil, de pe urma căruia vom avea în sfârșit o bună administrație.

Foarte bine a făcut dl ministru de interne că a menținut aproape toate actualele comune, că a desființat cercurile comunale și a păstrat instituția sfatului sâtesc, care a adus reale foloase.

Reintorcându-se la cauzele răscoalelor, oratorul constată că au fost ignoranța și nedreptatea.

Starea înfloritoare a țăranului român din Ardeal se datorește unei bune administrații.

Trebuie să facem din administrația noastră o a doua magistratură, vorba regretatului Vasile Lascar. Pentru asta se cer două condiții: selecțiune și stabilitate. Ambele aceste condițiuni proiectul în discuție le îndeplinește cu prisosință.

Oratorul aprobă și justifică dispozițiunea după care comunele sunt răspunzătoare de daunele pricinuite prin răscoală, focuri. Termină, declarând că va vota legea. (Aplauze).

Sedința se ridică la orele 5 și 45.

Sedința dela 15/28 Martie 1908. Prezidează dl B. M. Missir.

Dl Nestor Cincu observă că este incompatibilitate între mandatul de deputat și funcțiunea de director general al Teatrelor.

Constituțiunea este formală în această privință.

Nu sunt aceleași valuri
Dintr'un torent sălbatic.
O! inimile însă,
Rănitele lor inimi
Sunt urne, pline urne
Cu lacrimile calde
Acelorași dureri...
— »Tovarăși, strigă unul,
»De ce ni-l mută gura?
»Aș vrea o închinare,
»Pe toți să ne aprindă.
»S'o țin întâi sunt gata.
»Ah! patria... Tovarăși
»Să bem toți pentru ea.
»Și liberă și mare
»In vecl ea să trăiască!
»Ah! patria... Dar care?
»Pământul ei nu'l știu,
»Eu sunt țigan tovarăși
»Și patria-mi e 'n basme,
»In focul alăutei,
»Când arde în pusitu...
»O bate fără milă,
»De-apururi, desnădejdea —
»Ca pe un ocean, furtuna,
»Din loc în loc cu visul,
»Sălbatic, rățăcesc;
»Străbat dumbrăvi senine,

»Câmpiile de basme
»Și munții fermecați
»Trec lacuri înstelate
»Și râuri cântătoare
»Și gândul mi-i de apururi
»La țara din povesti,
»Perdută'n zări de fiacări...
»Ah! farmecul cel dulce
»Al cerului natal,
»Eu le-am uitat tovarăși,
»Dar când s'aprinde luna
»In nopțile pustiei
»Și plânge alăuta,
»Și picură ghiltara,
»Imi arde atunci în minte,
»Egiptul cu palmi...«
— »Ah! patria... Păharul
»De i-l închină tu ei,
»Eu nu-ți sunt tovarăș,
Grăiește trudnic, altul.
»Aș bea, dar spre rușine-mi
»Aș bea atunci eu,
»Căci semința sfântă
»A lui Iacob bătrânul
»E frunza cea desprinsă
»Ce rădăcini nu prinde
»In pulberea robiei.
»Să cadă numai lanțul

»Ce 'ncătușeză brațul
»Pierdutei seminții
»Și fermecat atunci
»Voiu bea, voiu bea tovarăși
»Și semnele robiei
»Din suflet le voi șterge.
»Dar pân'atunci în fața
»Păharului cel roșu
»Eu mut voi stă — o umbră...
Al treilea întinde
Să bea, să bea cu sete;
Dar buzele i înghiață
Se 'ntunecă și zice:
— »Ah patrie!, păharul,
»Putea voi să-l închin?
»Polonia trăiește?
»Ca voi duloși tovarăși
»Nu sunt fiu fără de mamă?«
Și larăși prinși de gânduri,
Intunecați la față,
Tac toți trei călătorii.
Afară plânge codrul
De fulgere aprins.
In fața lor pe masă
Păharele cu vin,
Stau încă neatînse.
Toți trei nu zic o vorbă:
Ce 'ntunecat acord!...

Gh. D. Magur.

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală HORGONY recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară HORGONY după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală HORGONY nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târgulul să se ceară lămurit apa amară naturală HORGONY.

Proprietari: Loser János, Budapest.

Cre ca biroul Camerei să declare vacant locul II de lîfov.

Di *Sp. Haret*, ministrul Instrucțiunii: Camera a hotărât cum va voi, e suverană. Precedentele pun că directorul teatrelor poate fi deputat sau senator; di *Gr. G. Cantacuzino* și di *St. Sibleanu* u fost membri ai parlamentului. Di *Paul Negulescu* a fost numit de trecutul guvern conservator profesor, pe când era deputat. Încă odată, as lucrul la aprecierea camerei.

Di *Take Ionescu*: Sunt trei chestiuni deosebite. Ministrul, tral întâiu, nu poate numi cu dela sine putere pe un funcționar public, nici măcar vreunul, fără semnătura *M. S. Regelui*. Se calcă astfel art. 93 din constituțiune. Dar bine sau rău numit, di *Pompiliu Eliade*, este director general. A doua chestie. Este această funcție compatibilă cu mandatul de deputat? Evident că nu. Cazurile di *St. Sibleanu* și *Gr. G. Cantacuzino* nu pot fi invocate ca precedente, căci ele nu s'au discutat în cameră.

A treia chestie: chiar când e vorba de o funcție compatibilă, eu cred că atunci când deputatul o primește în urma alegerii sale, trebuie să se demită.

Di *președintele*: Să-mi dați voce să exprim părerea biroului.

De oarece, di *Pompiliu Eliade* n'a fost numit într-o funcție publică, printr'un decret regal, cred că biroul nu are a proclama vacant scaunul di *Eliade*.

Camera aprobă modul de a vedea al biroului, și trece la ordinea zilei.

Di *Ion I. C. Brătianu* dă citire mesajului, prin care sesiunea Corpurilor Legiuitoare se prelungește până la 31 Martie.

Di *V. G. Morțun*, ministrul lucrărilor publice, depune proiectul de lege pentru creșterea direcțiunii căilor de comunicație pe apă. (Aplauze).

De oarece acest proiect e în legătură cu bugetul, el se la imediat în discuția secțiunilor.

Camera trece în secțiuni pentru a studia acest proiect.

Corpurile legiuitoare. Di *Dlm. Sturdza*, prim ministru și ministru de externe, a citit azi la Senat mesajul prin care, având în vedere că azi expiră termenul de prelungire a sesiunilor legislative și considerând că în debateri mai sunt unele proiecte de legi însemnate, sesiunea corpurilor legiuitoare este prelungită până la 31 Martie.

Tot azi di *Ion I. C. Brătianu*, ministru de interne, a citit la cameră decretul de prelungire a sesiunii.

Bugetul. Di *Costinescu* va depune Luni proiectul de buget general la cameră.

Pentru discutarea și votarea bugetelor e probabil că se vor ține câte două ședințe pe zi.

Subcomisiunile bugetare au fost invitate de guvern ca în cursul săptămânii viitoare să termine cu cercetarea proiectelor întocmite de ministere.

Senatul va termina Luni discuția Casei rurale.

Martii se va lua în discuție proiectul pentru înființarea consiliului permanent administrativ.

Intrunirea literaților. Joi seara s'au întrunit mai mulți scriitori și au luat inițiativa formării unei societăți a »Oamenilor de litere români«. Scopul acestei societăți e să protejeze pe autori față de editori, să stabilească o legătură între scriitori și să-i apropie cât mai mult de marele public.

Au luat parte dnii: *Sandu Aldea*, *D. Anghel*, *I. Adam*, *V. Caralvan*, *E. Ciuchi*, *Ludovic Daus*, *I. Dragoslav*, *E. Gârleanu*, *St. O. Iosif*, *I. Minulescu*, *C. Moldoveanu*, *D. Nanu*, *C. Pavelescu*, *A. Stavri* și *A. Stamatiade*.

S'a ales o comisiune în frunte cu di *Cincinat Pavelescu* pentru a întocmi un proiect de statut. Când proiectul va fi gata, se vor convoca la o adunare generală toți scriitorii pentru a-l discuta și vota.

Dela Academie. Vineri s'a ținut prima ședință publică din sesiunea aceasta a Academiei Române.

Ședința s'a deschis la orele 2 d. s., sub președinția d-lui *Saligny*.

Dându-se cuvântul dlui *A. D. Xenopol*, d-se a făcut un rezumat al cursurilor ținute la Sorbona asupra teoriei istoriei.

Înainte de a intra în subiect, dl *Xenopol* a făcut o expunere a contactului nostru cu civilizația apusă.

A arătat cum primul contact de idei se datorește lui *M. Kogălniceanu*.

Trecând la subiect, oratorul spune că prima chestiune ce a desbătut-o la Sorbona a fost dacă istoria e o știință. Partisan al teoriei că istoria e o știință, dumneasa a combătut teoriile contrare.

Ca să existe o știință se cere ca factorii pe care se bazează să fie siguri. În istorie dacă faptele mici nu pot fi contestate, după cum nu se poate contesta că pământul se învârtește în jurul soarelui.

În istorie există niște elemente echivalente legilor, sunt seriile. Seria face oficiul pe care îl face legea în științele pozitive.

O ultimă obiecțiune că istoria nu e știință, și pe care dl *Xenopol* o combate cu argumente, e că nu e sistematică.

Comunicarea dlui *Xenopol* a fost ascultată cu mult interes de un număr public.

Ședința s'a ridicat la orele 3.

Din comitate.

Torontal.

Frumoasă lozincă de organizare, pe lângă frumusețea ei tot atât de folositoare și de lipsă pentru propășirea noastră, celor dintre hotarele acestei țări poliglote. »Să ne organizăm!« și »Să ne strângem rândurile!« s'aude de când suntem în activitate. — Acum au început capii noștri din dietă o acțiune vie, ca să adune pe toți românii acestei țări sub un singur steag, singurul sub care putem înainta spre bunăstarea noastră culturală și economică, sub steagul partidului național român.

O muncă titanică e această. Nici nu s'ar putea realiza fără sprijinul tuturor gregarilor ai acestei țări. Sperăm că flecșe își va lua partea sa din munca aceasta mare.

Însă nu trebuie să pierdem nimic din vedere. Să ne dăm seama de toate mijloacele, prin cari s'ar ușura acțiunea de a ne aduna în singura tabără. Primul pas ar fi organizarea în comitate. Nu deneg, că prin unele locuri s'au făcut începuturi frumoase și pe acolo, recunosc că avem conducători cu conștiință. M-e de șagă numai că acolo unde frumoase isprăvi se pot face, nu se face nimic.

E vorba de comitatul Torontal, în care elementul român atinge Tisa de jos, cu aproape 100.000 de suflete; unde poporul român este tot în așa frecare cu elementul sârb, ca în Bihor cu cel maghiar.

Avem membrii în congregație, puțini la număr, dar sunt bărbați cu calități cari desigur și ar câștiga mai mare influență asupra membrilor țărani sârbi liberali, decât conducătorii lor radicali. Din cauza mizeriilor călătoriei însă rar se fac constătuiri și rar se cercetează congregația. Să zicem, că nici nu au alte afaceri prin centru și de aceea nu se fac înaintări la așa ocazii.

Și s'a aflat un leac foarte bun și folositor. — Avem adecă aici în Torontal 4 institute de bani cari fuzionând ar dispune de un capital de un jumătate milion de coroane; și dacă se alătură »Lucașărul« din Vârșeș și »Clacovana« din Clacova, s'ajungem aproape la capitalul impunător de 1 milion. — S'a lansat ideea asta printre fruntași, dar se ivesc neînțelegeri referitor la sediul Institutului. Unii susțin că Panciova e menită spre acest scop, alții și aceștia au tot dreptul, insistă pe lângă Becicherecul-mare.

Institutul acesta mare, cu sediul în centru comitatului, are să facă bune servicii vieții românești de aici. În prima linie provincia ar cerceta mai des centrul comitatului, apoi membrii congregațiilor au prilej de a veni și a se interesa de chestiile comitatense și în fine am avea un mare ajutor spre a edifica o bisericuță cât de mică, căruia i impusă menirea de a reîntoarce la românism numărul însemnat a românilor sârbiți. — Panciovenii obiecționează că poporul român de acolo e periclitat în existența sa națională: — dar de ce-i biserică română acolo?! — În Panciova institutul nu poate fi mijloc de a apăra

românismul; nici în Becicherec nu va fi mijloc direct spre acest scop, mijlocul direct și aici biserică va rămânea.

Aici în centru trebuie să avem un razim puternic. Numai și numai de aici se poate conduce o luptă cu succes încontra administrației și — ce e mai de frunte — încontra de-naționalizării.

Becicherecul mare la 20 Martie 1908 n.

Cornel din Torac.

Serata tinerimei universitare.

Budapesta, 27 Martie.

Seratele de convenire ale tinerimei își au rostul lor îmbucurător; ele sunt la noi totdeauna o manifestare de solidaritate, de frățietate, o dovadă a interesului și iubirei, pe cari le avem pentru cauza națională. Nu-i nevoie de nici o explicație mai largă, amănunțită pentru a arăta însemnătatea morală, folosul unor astfel de întruniri — mai ales: că sunt de față *deputații naționali*; — e destul să vezi însuflețire, impresia pe care o lasă tinerilor o astfel de serată.

Joi seara, începând la orele 8 seara, tinerii universitari români au aranjat o serată; slovacii și sârbii și-au dat și ei concursul lor. Iar drept nouă senzație e că au luat parte, ca invitați, și câțiva tineri italieni, delegați ai tinerimei italiene din Budapesta. Clubul naționalităților a fost și el invitat. Chiar putem zice că tinerii au aranjat convenirea pentru a avea ocazia acum a saluta în mijlocul său un număr frumos de deputați. Acum deputații sunt toți în Budapesta și duc luptă grea. Cu nimic nu și-ar fi putut arăta tinerimea admirația față de lupta celor mai bătrâni, cari le dau exemple însuflețitoare generațiilor viitoare, decât prin faptul că i-a invitat cu dragoste la o seară, împreună.

Deși toată afacerea s'a pregătit în pripă, abia în câteva zile, serata a reușit de minune. Tinerii nu regretat că nu au venit decât *cinci* deputați naționaliști; s'a ales însă o zi nepotrivită, căci a doua zi deputații trebuiau să meargă în cameră, la luptă. Dar chiar așa: au fost mulți, au vorbit toți deputații, a domnit o însuflețire și animație rară, amestecată cu bucuria, pe cari o simt cei prigoniți când se află împreună, când văd că au părtași de suferință.

Cum pe la orele 9 1/2 încep toasturile. *Tinărul N. Negruțiu*, președintele societății »Petru Malor« în cuvinte bine simțite salută cu bucurie pe deputați, cari au onorat tinerimea cu prezența lor. Răspunde dr. *Teodor Mihali*, președintele Clubului, mulțumind pentru invinare și felicitând tinerimea în călduroase cuvinte. E viu aplaudat. Vorbește apoi alt distins deputat: slovacul *Milan Ivanca*, în limba slovacă. Arată cum slovacii și românii au suferit împreună, au luptat împreună, au fost întemnițați pe la Vaș și Seghedin împreună. Aplauze nestăruite. »Deșteaptă-te române«, apoi imnul slovac. Însuflețirea crește; deputații sârbi torziți.

Din partea tinerimei ține apoi o vorbire mai lungă *Mircea Russu*. Asigură pe deputați că noua generație va purta steagul național, când îl va moșteni, cu aceeași iubire de neam, cu același devotament. Salută cu deosebită bucurie pe frații italieni, cari acum pentru întâia dată au venit în mijlocul nostru și închină în sănătatea amicilor săi italieni, îndeosebi a amicului său *Rebaschi*. Ideea apropiere de frații italieni, pe care o desvoalță a fost primită cu aplauze. Răspunde *Carlo Reaschi*, simpaticul ziarist italian, care găsește admirabile accente pentru amicitia română. A vorbit în italianește. Închină întru prosperarea României, a țării dulci a tuturor românilor. A fost aplaudat frenetic »Eviva Italia!«

Cu o evlavie sfântă a ascultat apoi tinerimea pe leul dela Șisșii: *Dr. V. Lucaci*. Cu strălucita elocvență el știe să aducă tinerimea în nemărginită însuflețire. Arată cât de dreaptă, sfântă e lupta noastră națională și cât de mult, cu cât nedrept, suntem prigoniți. Vorbirea-i lungă și interesantă e întreruptă ades de aplauze, cari nu mai volesc să sfârșească. Îndeamnă pe tineri să-și facă și ei datoria, când le va veni rândul și termină într'un elan de însuflețire arătându-și convingerea, că dacă luptăm: vom izbuti. Aplauze nenumărate.

Deputații slovaci *Milan Hodja* și *M. Bella* în deasemeni însuflețitoare vorbiri, plecând pentru

înfrățirea și alianța strânsă ale popoarelor asuprite din Ungaria. Accentuează amândoi că deși ne despart distanțe mari pe unii de alții, totuși ideea comună a libertății, faptul că suferim toți de-o potrivă, ne leagă, ne înfrățeste. Ambele vorbiri sunt primite cu ovațiuni.

Mai vorbesc apoi trei tineri, sârbi și slovaci, cari talmăcesc și ei idela înfrățirii. Vorbirile lor sunt primite cu iubire. Pentru Lucaci vorbeste tinărul român Dan. — La sfârșit, când însuflețirea era la culme, când însă deputații trebuiau să plece, căci a doua zi dimineața li aștepta lupta, vorbește, de încheiere, dr. Teodor Mihali. Desvultă admirabil idelle libertății, egalității și fraternității, îndeamnă tinerimea la iubire de neam, la muncă serioasă. I se fac entuziaste ovațiuni. Fiind miezul nopții trecut, toți ne depărtăm, luând pe deputați și oaspeți în mijloc, cu însuflețirea în inimă și cu suvenirea unei plăcute seri!

Frații din regat către Björnson.

Societatea »Carpații« a trimis următoarea telegramă distinsului filoromân Björnson, la Roma:

»Societatea culturală română »Carpații« are onoarea prin comitetul său central precum și în numele tuturor membrilor săi de origine din statul ungar, răspândiți în regatul liber al României independente, a vă exprima adâncă sa recunoștință pentru apărarea nobilă și elocventă a cauzei române, ce este în același timp și aceea a justiției. Ecoul cuvântului vostru detunător a resunat în toate văile și peste toate plaiurile Carpaților.

Frații noștri vor rămâne perpetuu recunoscători pentru că ați demascat în fața lumii civilizate, pretinsul liberalism al stăpânirii oligarhice din Ungaria.

Ilustre și venerate maestre! Dv. cunoașteți de altminterlea foarte bine dreptele plângeri ale fraților noștri, așa încât societatea »Carpații« nu insistă și nici nu poate insista, mai ales pe cale telegrafică, asupra tuturor detaliilor, evenimentelor grave și dureroase, ce se petrec în Ungaria poliglotă, precum nici asupra comentariilor necesare, ci numai vă asigură sincer și respectuos de buna sa amintire.

Dacă veți agreea un scurt și documentat memoriu, societatea »Carpații« s'ar simți fericită a vi-l dedica.

Ioan Tzetz, președinte, str. Fortunei 3; dr. Neagoe, Baboianu-Droc, Bârsanu, I. Scurtu, profesori; G. Pechu, Vasile Rusu, avocați; Martinescu, I. Moldovan, industriali; G. Căciulescu, rentier; Lăzureanu, inginer; Nic. Victor și Ignat Mircea, Ilie Beju, Filip Babesiu, N. Lupan, N. Peran, G. Comșia, George, Ioan și Nicolae Bedițeanu, Zaharia și Dumitru Furnică, comercianți; I. Popescu, (»Universul«), Cornel Scurtu, G. Ocasanu, publiciști.

Din străinătate.

Călătoria părechi imperiale germane. Din Veneția se anunță că părechia imperială germană alaltăieri înainte de amiazi a făcut o călătorie mai lungă în gondolă și la amiazi s'a reîntors pe bordul lui »Hohenzollern«. După amiazi împăratul Wilhelm a vizitat vaporul italian »Ferruccio«

Correspondentul ziarului Lokalanzeiger, anunță din Veneția, că împăratul Wilhelm la dorința copiilor săi cari voesc să cercezez temeinic Veneția, și-a amânat plecarea pe Luni dimineața.

Din Athena se telegrafiază, că regele George va fi însoțit la Corfu și de ministrul președinte al Greciei. Regele George va rămânea în Corfu până se va isprăvi partea oficială a programului și după aceea se va reîntoarce în Corfu numai la plecarea împăratului.

Din Corfu se anunță lui »Berliner Tagblatt«, că prințul Nicolae al Greciei va isprăvi personal pregătirile pentru primirea împăratului. Se va reprezenta opera lui Wagner în teatrul din Corfu în onoarea împăratului. Sunt proiectate mai multe excursiuni cu automobilul în diferite părți ale insulei. Se mai vestește, că și împăratul va lua parte la vânătoarea de vulturi aranjată în partea cealaltă a canalului din Corfu.

Starea sănătății regelui Portugaliei. Lui »Lokalanzeiger« i-se anunță din Lisabona, că veștile răspândite din nou despre îmbolnăvirea regelui Portugaliei nu corespund adevărului. Mareșalul curții regale anunță că tinărul domitor se bucură de o sănătate perfectă. Călătoria profesorului Zerny dela universitatea din Heidelberg are alt scop.

— **Apropierea franco-germană.** În timpul cel mai scurt se va constitui o comisiune centrală, care va avea de scop să se îngrijească de bunele relații între Germania și Franța. Membrii comisiunii prezidențiale centrale germane sunt contele Manteufel, președintele casei seniorilor germani și Paasche vicepreședintele Reichstagului.

Programa comisiunii centrale germane este să aranjeze întruniri și excursiuni, să scoată reviste germane și franceze și să aranjeze expozițiuni artistice. În Paris se va constitui o comisiune asemenea celei germane. Ambele comisiuni se vor bucura de sprijinul guvernelor lor.

Reformele din Macedonia. Guvernul englez ține de foarte radicală reforma Rusiei privitoare la Macedonia. La celelalte puteri s'a născut îngrijorare cu privire la provizionarea miliției din Macedonia cu arme. Cu toate acestea să speră a se ajunge la o înțelegere.

Turburările din Maroc. Deputatul Jaurés a ținut zilele trecute un discurs în camera franceză și a zis între altele: Prințul Bülow cancelarul Germaniei și secretarul de stat Schön, — fiind vorba de vorbirile lor din urmă — au raportat că tonul diplomaților germani a fost foarte amical. Acesta e un lucru îmbucurător din punctul de vedere al păcii universale. Numai forma e schimbată, încolo ținuta Germaniei e aceeași, ca și până acum Germania a luat la cunoștință despre datorințele pe care guvernul francez și le a angajat. Republica franceză a accentuat că nu se gândește la cuceriri și la ajungerea protectoratelor, și că operațiunile militare sunt de natură preventivă.

Ministrul de externe Pichon i-a răspuns deputatului Jaurés zicând, că a interpretat fals cuvintele secretarului de stat german. Secretarul de stat Schön a întrebat, că republica franceză ar dori ca să ocupe din nou ținutul Saffi. Eu —

zice — am răspuns la întrebarea lui, că nu, în împrejurările actuale nu doresc. Apoi secretarul de stat Schön a întrebat, că oare e dorința semințel magzen ca să ocupe din nou ținutul Saffi. La aceea am răspuns, că nu știu, dar îl voi da ștă că numai cu condiția aceea să-l ocupe, dacă nu va primejdui pe străini. Jaurés din nou a luat cuvântul și și-a notat, că deși ținuta guvernului german în adevăr e obligatoare, toată lumea știe, că Germania cu mare atențiune urmărește politica republicei franceze în Marocco și e atentă ca tratatul dela Algesiras să fie respectat.

Cutremurul de pământ din Mexico. Despre cutremurul de pământ din Mexico iată ce se scrie din New-York: În ținutul Guerrero, orașul Lipatu care avea 15 mil de locuitori, a fost nimicit cu desăvârșire. În urma sguduiturilor puternice, casele s'au demolat și între ruine s'a iscat foc, așa că în scurt timp întreg orașul a fost o mare de foc. Până acuma nu s'a putut stabili câte jertfe sunt.

Cutremurul s'a simțit și în orașul St. Thomas, și până în insulele Antilelor-mici, dar acolo nu a cauzat nici o pagubă.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 30 Martie n. 1908.

— **Știre redacțională.** Dl Sever Bocu, redactorul nostru, care a absentat d'acasă mai multe săptămâni, fiind dus să-și caute sănătatea s'a reîntors ieri în Arad și și-a reluat obștinuța ocupație în redacție. Fie binevenit.

— **Predică în catedrală.** Ieri în catedrala din Arad a predicat Prea Cuvioșia Sa protosincelul R. R. Ciorogariu. Din ce în ce poporul nostru este atras la biserică mai mult prin astfel de predici înălțătoare.

— **Demonstrații contra maghiarilor în Praga.** Înfrățirea ceho-maghiară atât de mult trimbițată odinioară de foile ungurești s'a spulberat în vânt. Cehii veghiază mereu asupra fraților lor slovaci, le urmăresc toate suferințele și toate zvârcolirile lor și împărtășesc cu ei toate năcazurile și durerile lor. Deunăzi după cum s'a mai amintit — au ținut o grandioasă adunare de protestare contra maghiarilor în capitala lor în Praga. Au vorbit despre vărsarea de sânge dela Cernova redactorul slovac Pavlik și deputatul Reichsrathului Baxa. Redactorul socialist Soukup a vorbit despre piedecile mari ce le pune guvernul și despre ciontirea votului universal, unica armă de luptă contra forței. A luat între mulți alții cuvântul și un student rutean, care a arătat simpatia rutenilor față de slovaci. În sfârșit au adus o hotărîre în care au protestat în modul cel mai solemn contra asuprii maghiarilor, iar lui Björnson i-au trimis o telegramă de aderență la Roma.

— **Foc în Arad.** Ieri sara între orele 10—11 a ars coperișul unei case din Arad strada Óvár. Focul fiind localizat în grabă de pompieri nu s'a estins mai departe.

— **Contra teoriei darviniste.** În Germania atrag mult public niște conferințe ale unui profesor naturalist din Kiel, care se încumete să răstoarne sprijinit pe cercetările sale în domeniul științelor naturale, cunoscuta teorie a lui Darwin, cum că omul își trage originea dela maimuță.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — maeștru de monumente și pietre de ciment. —

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de marmoră magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyzöben, Déva și Bánpatak.

Profesorul german nu găsește nici dânsul originea ființei umane, ci caută numai să înalțare o teorie, care nu se razimă decât pe ipoteze, cari nu dovedesc încă nimic.

Conferențiarul spune, că cel mai mulți naturaliști, scapă din vedere partea esențială, care diferențiază pe om de animale, anume simțul artistic, ce-l înalțăm la oameni chiar în epocile preistorice, ca constituind o parte integrantă a vieții sale, ca un ce absolut necesar în toate manifestările traiului său și când starea sa culturală se află pe treapta cea mai primitivă.

Acest simț artistic se confundă la om cu scopul vieții și constituie partea esențială de diferențiere, care există în om, cu toate că nu se poate prinde cu mâna. Conferențiarul declară că nu reprezintă cătuși de puțin teoria teologică asupra originii omului, combătând pe Darwin. Dânsul se asociază la o declarație a lui Goethe: Să credem în puterea divinității, dar să lăsăm orice scormonire pe seama acelor, cari se ocupă cu probleme nerealizabile.

— **Caz de moarte. Maria Garoia născută Meșianu** fundatoarea și prezidenta Reuniunii femeilor române din Zernești, membră fondatoare și ordinară a mai multor reuniuni, a încetat din viață Vineri la 3 oare după amiază, în anul al 54-lea al etății și al 32-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale repauzatei s'au depus spre veșnică odihnă în cimiterul din Zernești. Luni, în 17/30 Martie 1908, la ora 1 după amiază, Pe defunța o deplânge: Ioan Meșianu ca tată. Nicolae Garoia, ca soț. Mișă măr. dr. Popescu ca fiică, dr. Ioan Garoia, ca fiu. dr. Iancu Meșianu, dr. Eugen Meșianu, ca frați, precum și numeroase rudeni. Odihnească în pace!

Trimitem întristatei familii condoleanțele noastre.

— **Atentorii din Barcelona.** Din Paris se anunță că un detectiv englez a pus mâna pe căpetenia atentatorilor cu bombe din Barcelona și pe autorul intelectual al omorului plănușit contra regelui. Se așteaptă deșineri senzaționale.

— **Nenorocirea lui Farman.** Despre incidentul de alaltăieri a lui Farman se scrie din Paris următoarele: La încercările ultime Farman a căutat, ca în decursul sburării să facă cât mai puține curbături și în chipul acesta a câștigat un rămasăg față de un ofițer, care a urmărit călare mașina de sburat și la întorsături a descris un cerc mai mare decât mașina de sburat. Experimentările de până aici ale lui Farman l-au făcut foarte îndrăzneț și la încercarea de alaltăieri, când la o înălțime de 5 metri deodată a voit să facă o curbătură, mașina aproape orizontală a căzut așa de tare încât a intrat în pământul moale. Mașina de zburat s'a nimicit, Farman însă, care 6 metri depărtare a căzut de la mașină a fost rănit la frunte și nas.

— **Tăciunarii din Berlin.** Orașul Berlin, cum ne este cunoscut de câteva săptămâni l-a băgat în groază o bandă de tăciunari. În decurs de câteva zile au fost mai mult de 100 de focuri. Acum se telegrafiază, că poliția ar fi pus mâna pe tăciunari. Membrii bandei sunt niște tângari de 13—20 de ani, cari s'au ocupat cu meșteșugul acesta, ca anume dând foc în zgomotul mare ce se produce la astfel de ocaziuni. — să poată fura.

— **Osemintele lui Emil Zola.** Din Paris se anunță următoarele: »Liga Franceză« alaltăieri seară a ținut o mare întrunire de protestare în contra așezării osemintelor lui E. Zola în Panteon. La adunare au luat parte mai multe mii de oameni. În adunare Baró, Rochefort și Lasies au atacat guvernul și majoritatea. Adunarea a primit apoi o hotărâre prin care se declară solidară cu protestarea contelei Lannes de Montebello și excepționează hotărârea camerei de a duce în Panteon osemintele lui Zola. După adunare a fost o ciocnire sângeroasă între naționaliști și poliție, în decursul căreia un ofițer de poliție a fost rănit greu cu cuțitul. S'au făcut mai multe arestări.

— **200 de inși osândiți la moarte.** Din St. Petersburg se anunță că judecătoria statarială cu trei săptămâni mai înainte a judecat la moarte pe 200 de cetățeni cari au luat parte la mișcările revoluționare. Mamele și soțiile căzute în desperare au rugat telegrafic pe țarina ca să exopereze grațierea pe seama susținătorilor de familie. Au trecut deja două săptămâni de când au trimis tele-

grama provăzută cu aproape 300 de subscrieri, dar răspuns nu au mai primit. Probabil, că în săptămâna viitoare se va duce la îndeplinire execuția la moarte a celor 200 de osândiți.

— **»Principele somnoros«.** Simplu așa l-au numit în Londra pe principele de curând mort Right Honourable Spencer Compton Cavendish, al optelea fiu al principelui Devonshire. Decedatul era un sportman pasionat, iubitor de arte și deodată și cea mai caracteristică și populară figură a parlamentului englez. În întreaga Londra era foarte popular »principele somnoros«. Dar principele de atâtea ori s'a pomenit de câte ori a fost necesar și cu prevederi de bărbat de stat, și nestrămutaver în principii a obținut astfel de succese, ca puținii alții de seama lui.

Nu numai cetitorii foilor comice s'au mirat asupra letargiei aparente a principelui, dar și soții săi de principii se mirau de principele »somnoros«, care cu ocaziunea vre-unei desbateri, cu un cuvânt-două bine nimerite, a adus discuția pe alt teren.

Fiecare a gândit la astfel de ocaziuni, că D zeu știe unde se găndește principele. Cu ocaziunea resbelului englezo-bur s'a încins o discuție foarte animată cu privire la comandarea tunurilor dela fabrica Krupp. Mulți nici nu au voit să se știe despre aceasta. Principele »somnoros« se scoală și întreabă:

»Aveți D-voastră lipsă de tunuri noi?

Da — da s'a aude din toate părțile.

Le putem oare avea de aiurea?

Nu, nu!

Atunci trebuie să le comandăm la firma Krupp.

Deputații s'au uitat mirați unii la alții, dar față de logica neresturnabilă a principelui »somnoros«, nu au putut face nimic. Principele a fost unul din cei mai mari proprietari de pământ din Anglia; 283.720 jughere de pământ a avut, după care a plătit anual dăre de 3,600.000 coroane. A avut 7 castele din cele mai pompoase de pe fața pământului. Averele o moștenește nepotul de soră.

— Nu mai e păr cărunt — «Regulatorul de păr» al lui Fr. Radda dă părului cărunt de pe cap și barbă culoarea naturală: blondă, brunetă, brunetă închis sau neagră. Este un preparat foarte sigur și nesticăcios, care nu vopsește nici pielea, nici albiturile.

Folosirea acestui neasemănat preparat e nu se poate mai simplă: cu pieptenul mulat în fluidul acesta nesticăcios se va atinge zilnic ca și cu un oleu perii pe cap și aceasta se va continua până când părul va câștiga culoarea naturală. Acest «Regulator de păr» este a nu se confunda cu alta preparate pentru păr de felul acesta. E de 25 de ani în circulație. Nenumărate recunoștințe, dovedesc succesul splendid obținut. *Prețul: 1 sticlă: 2 cor. O sticlă de probă: 1 cor. Se vinde la: Friedrich Radda, apothecar în Pâncsova. Magazin la: Iozef v. Török, în Buda-pesta. Király-utca.*

x Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de încredere la urmașul lui Müller Somlyai, Kolozsvár, Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelambre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă cisălate 72 cr. *Vă rugăm să fiți atenți la firmă.*

Dela judecătorii.

§ »Panslav trădător de patrie«. Cu ocaziunea alegerilor din 1905 în cercul Verbó a candidat dr. Ioan Valasek, avocat în Miava cu program național slovac. În drumul său electoral s'a oprit și în comuna Krakova unde într'un discurs a atacat națiunea maghiară — așa scriu fișuțele maghiare — zicând între altele:

»În școli ni se otrăvesc copiii cu limba maghiară, mai bine zis îi prostesc, în școli ar trebui să se propună limba slovacă, la judecătorii și la autorități să se folosească de asemenea și limba slovacă, iar limba slovacă să nu fie pretutindeni batjocorită și huiduită așa precum este acum, ungurii însă să meargă îndărăt în Asia, de unde au venit, și să fie iar așa precum a fost acum o mie de ani«.

Pentru aceasta tribunalul din Nyitra l-a osândit pe Valasek pentru »ațâțare la ură în contra

națiunii maghiare« la 3 luni închisoare de stat și 300 de coroane amendă. Curtea de apel din Pressburg însă a schimbat pedeapsa la 1 an închisoare de stat și 1000 de coroane amendă în bani. Totodată camera advocațională din Pressburg a început cercetare disciplinară în contra »avocatului mănător de unguri«, și comisia de acuză, cu privire la aceea, că Valasek a pus jurământ pe constituția Ungariei l-a declarat de vinovat și l-a osândit la 1000 coroane amendă.

Curia a aprobat atât sentința camerei advocaționale cât și a curții de apel.

Tot articolul I.

— Ședința dela 30 Martie a Dietei. —

— Prin telefon. —

Prezidează Justh și apoi Návay. Dintre naționaliști sunt prezenți în număr mare, abia lipsesc 2—3.

Înainte ordinea de zi se încinge o animată discuțiune în jurul purtării președinților cari fără nici un motiv îndrumă la ordine și detrag cuvântul oratorilor opoziționali.

Dr. Aurel Vlad în termeni foarte energici și sprijinindu-se pe regulament arată cum și în ședința de Sâmbătă președintele a comis o flagrantă nedreptate retrăgând cuvântul lui Ivanka. A ajuns un adevărat sistem ca prezidenții pur și simplu să detragă cuvântul când nu le place ceea ce vorbesc deputații din minoritate. Protestează în contra acestor apucături nevrednice de un parlament european...

La orele 11 se intră în ordinea de zi.

Dr. Aurel Vlad vorbește asupra articolului I. combătând foarte documentat felul cum e compus acest articol. Propune mai multe modificări, cari dovedesc, că Dsa s'a ocupat foarte temeinic cu tendința acestui articol.

Naționaliștii l-au aplaudat în dese rânduri, iar la urmă i-s'au făcut ovațiuni.

Lengyel Zoltán vorbește deasemeni în contra articolului I.

Președintele l-a îndrumat de două ori la ordine, în cele din urmă îl amenință că îi va detrage cuvântul.

Lengyel Zoltán încheie propunând un amandament și cere ca și acesta să se tipărească și să se împartă între deputați.

Majoritatea respinge această propunere, votând pentru ea numai disidenții și naționalitățile.

Kmetty Károly primește proiectul de revizuire, dar numai cu modificările propuse de Mérey.

Dr. Pető Sándor răspunde mai pe larg lui Kmetty. Este de părere, că din complexul de afaceri cari se vor discuta după ce se va fi revizuit actualul regulament al camerei, să fie eliminate unele afaceri, ca spre pildă cele militare.

Președintele (întrerupând) asta se ține de articolul III, rog pe orator să nu se abată, căci în caz contrar voi fi silit să-ți detrag cuvântul.

Dr. Pető Sándor, continuă a vorbi în contra articolului I, până la orele 2, când ședința se ridică.

Ultime informațiuni.

Hărțile daco-române. Mai zilele trecute un cititor făcea întrebare asupra persoanei lui Octavian Hangai, întrebând dacă nu cumva e român renegat și scrie la ziarele maghiare numai pentru a se lua bine cu stăpânirea, s'ajungă astfel la slujbă mare.

Un amic din Cluj ne trimite un număr din »Ellenzék« (dela 21 c.) în care Octav Hangai își face singur portretul: arată, într'un articol de fond (delatorilor în presa maghiară întotdeauna li-se dă loc de frunte) că el este care încă în 1895 atrăsese atenția lui Apponyi asupra hărților precum și a cărților de cetire daco-române din România.

Apponyi i-a și răspuns, și a și interpelat în delegațiuni, cum a făcut-o și contele Thoroczkay anul acesta, dar guvernul comun n'a luat nici o măsură...

Nu va lua nici acum, deși Apponyi e ministru, pentru că sunt mai cuminți cei dela Viena, decât să pornească după capul șovinistilor maghiari... Hangai însă, din profesor la școlile comerciale, poate să ajungă ceva mai mult, acum când este la putere Apponyi, căruia încă la 1895 i-a denunțat pe români.

Ambasador respins. Din Berlin i-se anunță lui »Daily Mail« că împăratul *Wilhelm* și-a exprimat excepțiunile sale în epistolă particulară către prezidentul Statelor Unite *Roosevelt*, cu privire la numirea de ambasador la Berlin a lui *Hill*. Epistola a fost trimisă de ambasadorul Americii din Berlin și acum se află pe Ocean. Deoarece scrisoarea numai săptămâna viitoare sosește la Washington, alături în urma ordinului împăratului, i-s'a trimis conținutul prin cablu submarin lui *Roosevelt*. Împăratul în firea sa impulsivă a explicat lui *Roosevelt*, că de ce nu-i potrivit *Hill* de ambasador la Berlin. În această scrisoare împăratul nu ține în secret, că *părerea lui s'a schimbat în ultimile cinci lui despre Hill*.

În America procedura împăratului n'a surprins pe nimeni. Guvernul american, e de părerea, că ar fi cu cale ca *Tower* să fie rechemat, pentru că să nu dea ocazie la vre-o supărare a împăratului german.

Felurimi.

Secretarul lui Napoleon. — »Le Temps« publică următoarea anecdotă scoasă din memoriile unui notar francez de provincie:

Secretarul lui Napoleon se îmbolnăvise subit și ministrul de război *Berthier* chemă pe cei șase secretari ai săi și le zise: Cine din voi are scrisul mai frumos va înlocui pe secretarul bolnav. Ministrul prezintă împăratului probele înscrise ale candidaților. Fu ales unul din prietenii autorului acestor memorii. La porunca ministrului, omul alergă repede la *Tullerii*, unde, cum spunea ministrul, îl aștepta împăratul.

Stim în casă și invidiam norocul ce căzuse pe capul prietenului meu — istorisește notarul — când deodată se deschide ușa și între repede el — și încă în ce hal, d'zeule! Fără pălărie, fără mănuși, cu părul vălvolu, tremurând din tot trupul. Căzu aproape leșinat pe un scaun; nu putea rosti o vorbă și dinții îi clănțeneau în gură. Când își veni în fire, începu să istorisească. Fu sese introdus la împărat. Acesta era singur în

odale și se plimba cu pași mari încoace și încolo. Măsură cu o privire pe noul secretar și-i arătă un scaun lângă o masă ce se afla aproape de o fereastră. »Sezi aici!« Apoi începu să se plimbe iarăși, fără să se intereseze de secretar.

Dădea din mâni, bombănia și rostia crâmpiele de fraze ce păreau înjurături.

Părea rău dispus. Secretarul nu știa ce-i; urmăria cu coada ochiului mișcările împăratului, nu cuteza să-și întoarcă capul; aștepta poruncile. Împăratul se plimbă așa, bombănind, vre o jumătate de ceas. În sfârșit se opri, se întoarse către secretar, care stătea smirnă, și-i zise poruncitor! »Citește!« — »Di... di... dictat«, boborosî secretarul, »Nu știam... N'am scris nimic... Credeam...« Dacă ar fi căzut trăznitul asupra *Tullerilor* și ar fi dărâmat tot castelul, tot nu s'ar fi sperit bietul secretar așa de grozav ca acum de strigătul de mânie cu care împăratul îi tăie vorbele. Și ca unul care a scăpat de o catastrofă iminentă nu mai știa, nici nu mai putea spune cum a eșit din odale; se văzu de-o dată afară și singurul lui gând fu să scape de urgența împăratului. Instinctiv alergă la ministerul de războiu ca să caute adăpost și sprijin la camaradul său. A fost bolnav cinci zile și toată viața lui n'a mai călcat în *Tullerii*. Și după 30 de ani dela moartea lui *Napoleon* îi prindeau florile de câte ori zăria chiar de departe turnurile palatului imperial.

Economie.

»Crișana« dela Brad. De 17 ani funcționează în Brad o societate de credit și economii: »Crișana«, în modeste și pare neobservată de lumea mare. Activitatea ei a început-o cu un capital de părți fundamentale 14.516 coroane. În decursul anilor a împlinit aceasta înscirire nu numai o misiune economică, ci și culturală de însemnătate mare în aceste părți muntoase. Donațiunile făcute din venitele curate obținute ani de arândul s'au urcat dela 521 cor. la 10.700 cor., cu totul dela înființarea ei 1891 până la 1907 a dăruit peste 60.000 cor. pentru scopuri culturale, pentru ajutorarea gimnazului din Brad, a școlilor și bisericilor din jur, meselor studențești etc. Pentru completarea gimnazului din Brad la 8 clase a votat »Crișana« 50.000 cor., care se solvește în rate anuale de câte 6250 cor.

Anul 1907 este remarcabil în viața acestei însciriri din două puncte de vedere.

1. Pentru că spre a putea dezvoltă o activitate mai intensivă și salutară cu emiterea afor 1000 de acțiuni de câte 100 cor. înmulțându și capitalul la 200.000 cor. s'a prefăcut în institut de credit și economii societate pe acțiuni.

Al II-lea moment din viața institutului este, că în acest an a ajuns, ca din venitul curat al său a putut să deie suma de 10.700 cor. pentru scopuri culturale.

Am căutat în rapoartele despre gestiunea anului 1907 la toate cele mai însemnate și mai bogate institute bănești de ale noastre, cari au realizat câștiguri înzecit mai multe decât »Crișana«, dar nici una n'a jertfit un capital de 10.700 cor. pentru altarul culturii naționale.

Baza solidă și morală a acestui institut ne garantează un frumos viitor nu numai pe terenul economic financiar ci și cultural.

Fie că »Crișana« nouă să poată realiza întregul scop spre binele și fericirea multora.

Omicron.

Apa de mare și viața. Se știe că la noi e mare discuție între medici dacă apa de mare poate să fie folositoare în tratamentul tuberculozei.

În Italia se discută dacă apa de mare poate vindeca boalele... viței de vie.

Intr'adevăr istă ce zelim în »Stampa«:

»Di Cocco-Ortu, ministrul agriculturii a primit azi pe di *Petre Gnocchi*, care i-a expus o nouă metodă pentru vindecarea viței de vie.

Di *Gnocchi* propune întrebuițarea apei de mare în locul sulfatului de cupru.

Se vor face experiențe sub îngrijirea ministrului și rezultatele se vor publica pe măsura constatărilor.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 28 Martie 1908.

INCHEEREA la 1 ORĂ:

Orău pe Apr. 1908 (100 kig.)	22.70—22.72
Secară pe Apr.	20.60—20.62
Ovău pe Apr.	15.20—15.22
Cucuruz pe Mai 1908	13.14—13.16

INCHEEREA la 4 ORĂ:

Orău pe Apr.	22.70—22.72
Secară pe Apr.	20.56—20.58
Ovău pe Apr.	15.10—15.14
Cucuruz pe Mai 1908	13.12—13.14

Prețul cerealelor după 100 kig. a fost următorul:

Grâu	
de Tisa — — — —	22 K. 15—23 K. 85 fl.
Din comitatul Albei — — — —	22 > 45—23 > 35 >
De Pesta — — — —	21 > 85—23 > 45 >
Bănățenesc — — — —	21 > 95—23 > 45 >
De Bacica — — — —	22 > 05—23 > 30 >
Săcară — — — —	20 > 85—20 > 95 >
Orzul de nutreț, cvallitatea I.	14 > 60—14 > 80 >
> de cvallitatea II — — — —	14 > 40—14 > 60 >
Ovău > > I — — — —	16 > 30—16 > 60 >
> > II — — — —	15 > 70—15 > 90 >
Cucuruz vechiu — — — —	— > — — — — >
> nou — — — —	13 > 30—13 > 45 >

La toate boalele de plumâni

Emulsiunea SCOTT se poate folosi imediat. Emulsiunea SCOTT nu numai că vindecă părțile bolnave ale corpului, ci dă întregului organism putere și sănătate.

Emulsiunea SCOTT

sete un medicament specific de încredere **contra tuturor boalelor de plumâni** și nu e numai un mijloc sigur ci și ieftin. Puterea vindecătoare și nutritivă a acestui medicament constă în aceea, că la prepararea lui se întrebuintează materiile cele mai curate, mai fine și mai eficace cari există și mai departe preparațiunea originală SCOTT e nu numai gustoasă ci și ușor de mistuit.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fl.

Se află în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Poșta Redacției.

R. Clotlec, Acad. Rom. București. Odată pe săptămână, cu mare plăcere! Trimite-ne!

Al. Vasădi. Ii va veni în curând rândul.

Al. Munteanu, prof. în Tileagd. În numărul viitor.

Poșta Administrației.

Ioan Pincu, Raffna. Am primit 12 cor. ca abonament până la 1 Aprilie 1908.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.

Editor proprietar George Nichin.

Farmacia la „Regina Elisabeta“

laborator medical și cosmetic

Szeged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celebre cu efect experimental sau gur, fabricate în laboratorul cosmetic și cunoscute sub denumirea „Elisabeta“.

Cremă de față „Elisabeta“ — de zi și de seară — redă feței fragilența tinereții, împiedică formarea creștelor, face să dispară imediat piștruniile, petele de feac și tot felul de neurășenii ale pielii. Prețul 1 și 2 cor.

Lapte de erin „Elisabeta“, contra tuturor boalelor de piele și a defectelor frumuseții, efect sigur. Prețul 1 cor. 20 fl.

Spirt de păr „Elisabeta“ după o folosire de câteva zile împiedică formarea mătreței, întărește rădăcinile bolnave ale părului. Prețul 1 cor. 60 fl.

„Buzodol“ contra asudării picioarelor și a mâinilor — după o singură folosire, efect sigur și în cazurile cele mai grave. Prețul 1 cor.

Singurul deposit la fabricantul. Comenzile din provincie se îndeplinesc punctual. La o comandă de 10 cor. nu se socotește împachetarea și portul.

Lemle József, farmacist.

**Hai să dăm mâna cu mâna
Cei cu inimă românească**

și numai dela comercianți români să cumpărăm
Cine va cumpăra în anul acesta (cel puțin de 5 ori) dela comerciantul român: **F. A. Degan din Fiume (Postafiock Nr. 163)** va primi de anul nou un calendar românesc de părete gratis!!

Așa un calendar frumos nu a mai apărut până acuma. Pentru cei interesați amintim, că conține un Bloc (carte) cu 365 foi în care se află toate sărbătorile noastre. Va avea și o coră frumoasă pentru epistole sau lucruri de mână și pe deasupra, reprezentă în pictură artistică și portul Fiume.

Acest calendar împodobește ori și ce salon deci recomandăm să nu lipsească din nici o casă românească.

Cereți preț curent românesc gratis! Degan trimite (franco) în un pachet de 5 kgr. și mai multe mărunțișuri.

Mulți îi laudă cafeaua cea bună, care costă 1 kgr. numai c 1 fl. 20 (2 cor: 40), apoi Tea aromatică, Portocale dulci în coră de 5 kgr. Ciocoladă, «Aparat pentru fertul laptelui tare practic». Mandule, Sardine, Stafide etc., pe cari la el în totdeauna le aflăm proaspete și cu prețul cel mai ieftin. Cei mai de frunțe români comandă dela el. **Faceți comandă și probă frați români și vă veți convinge.**

Scrieți românește!

ANUNȚURI

primește administrația »Tribuna« pe lângă prețurile cele mai moderate.

Urmașul lui Bumbera Imre
BUMBERA ISTVÁN

croitor prețesc și civil. • Furnis. prețesc din loc. Oradea-mare. (Nagyvárad)

Am onoare a aduce la cunoștința onor. preoți că mi-am sosit pentru sezonul de toamnă și iarnă postavurile negre, cari își păstrează culoarea și le țin în magazinul meu bine asortat, pentru comanda din provincie ajunge o reverendă de model, sau o haină, la dorință mă duc ori unde cu plăcere pe cheltuiala-mi proprie.

Tot asemenea țin în magazin postavurile eele mai noi și moderne din patrie, franceze și engleze pentru tot felul de pardesie și paltoane de iarnă.

Cea mai mare și mai ieftină firmă de grădinarit din țară.

200,000 bucăți de ultoi de viie, 200,000 bucăți riparia, 100,000 bucăți pomi frumoși cu coroană 200,000 bucăți trandafiri nobili, 100,000 bucăți arbori de lux și cireși de lux se pot căpăta cu un preț fabulos de ieftin, catalog de specii și prețuri se trimit gratuit și porto franco, — firma **Váradvencei műkertészeti és rozsatelep** Nagyváradon.

Atențiune!

Vecerne și sete.

Slăbit și ostenit e fiecare lucrător, care în zile călduroase își astâmpără setea cu vin, rachiu sau bere.

Cu voie de lucru și cu putere însă rămâne fiecare, care folosește ca **astâmpărător de sete** un pocal rece de cafeiu »Enrilo«.

Fertura aceasta »Enrilo« se pregătește foarte simplu.

Iai la un litru de apă cam 2 lingurițe de cafeiu pline — 10 grame: înlocuitor de cafeiu Enrilo a lui Franck, îl lași să fearbă bine 5 minute, (la primul clocot îl mesteci odată:) și'l lași 3 minute apoi să se așeze, torni apoi fertura limpezită, pui ceva zahăr și'l lași (într'un vas cu apă rece sau ghiată) să se răcească.

Un litru de cafeiu de acesta gustos »Enrilo« vine cu zahărul dinpreună numai pe **3 fileri.**

Pentru lucrătorul »Enrilo« aceasta ca **astâmpărător de sete** față de vin și de bere e o crutare însemnată la săptămână.

Cu lapte formează cafeiul »Enrilo« un dejun și o cină foarte bună.

Atențiune!

Cafeiul acesta »Enrilo« se fabrică numai în fabricile lui Henr. Franck fi, se capătă în fiecare băcănt.

TRISKA J.

Pianine — Cimbale — Pian Harmonice

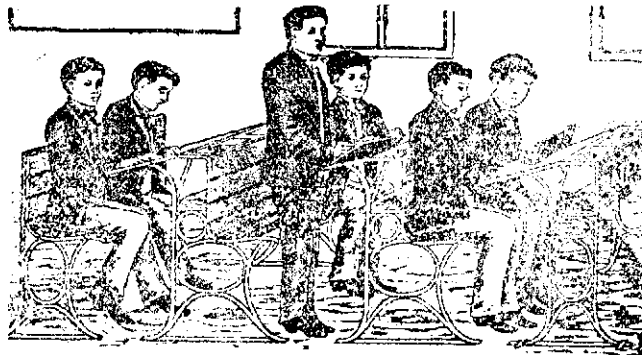
în prețul de fabrică se pot căpăta și plătit în rate.

• Se închiriază instrumente. •

Acordarea sau repararea în loc sau în provincie o săvârșește prompt.

Cel mai mare magazin de piane în Ardeal **TRISKA J.**

KOLOZSVAR Sétatér-u. 10. (Casa pro pr.)

Cele mai moderne **mobile de fier și aramă** și cele mai practice **bănci igienice de școală**

și mobilarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și

a școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

—Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.—

Müller György

prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti
Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bisericesti, acopereminte pentru altar și obiecte pentru biserici de ritul ortodox. Tot felul de steaguri bisericesti, articoli de aramă și lemn precum icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru împodobirea bisericilor în execuție frumoasă și după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretențiosii celor mai gingașe.

Făină de orez, perii de dinți, cosmetecuri de bărbierit cea mai fină calitate.

RIEDL ÖDÖN

fabricant de pepteni și prăvălie de garnituri de păr pentru dame — săpun, perii, parfum și mărunțișuri.

Arad, József főherceg-ut 9. (vis-a-aviz de biserica nouă evanghelică.)

Telefon 572.

Tot felul de lucruri în bransa aceasta, lorgnete de scoică brună și deschisă, os de elefant, de os veritabil de bivol ș. a. repararea cu prețuri favorabile.

Pomadă de mustață, perii de mustață, pungulite de mână și portmoneuri, bricoze, bricuri foarfece, isornul cel mai ieftin de unde se pot procura.

Binecunoscutele și termonetice, instrumente medicale în mare asortiment.

Obiecte de mână, aparatură, stăruitoare de pian, aparatură de muzică, aparatură de desen, aparatură de scris, aparatură de calcul, aparatură de măsură, aparatură de fizică, aparatură de chimie, aparatură de biologie, aparatură de geologie, aparatură de astronomie, aparatură de meteorologie, aparatură de optică, aparatură de mecanică, aparatură de electricitate, aparatură de magnetism, aparatură de acustică, aparatură de optică, aparatură de mecanică, aparatură de electricitate, aparatură de magnetism, aparatură de acustică.

Cel mai potrivit timp de sămănat.

Preluare și deschidere de hotel și cafenea

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că
am cumpărat dela văduva doamna Duffner
restaurantul „**VASS**”

care de mai multe decenii se bucură de cea mai bună re-
putație dela 1 April a. c. o voi conduce sub numele
meu. Toate dispozițiile mele voi îndrepta într'acolo ca să
merit încrederea cn. public. Pentru care scop am renovat
toate odăile hotelului în stil modern și am introdus lumină
electrică. Tot asemenea am aranjat în mod corespunzător
și cafeneaua, unde oricând se pot căpăta cele mai fine și
mai bune becuri de cafea, și vinuri de risling de 5 ani,
productul din via proprie în butelii de 3 și 7 decilitri pre-
cum și bere veritabilă de Pilsen în butelii cu prețul cel
mai favorabil.

Deschiderea festivă Mercuri la **1 Aprilie.**

Totodată îmi iau îndrăzneala că am angajat ca con-
ducător al afacerilor mele pe dl **IGNATIE KLEIN**,
care de 8 ani ca portier la „Hotel Central”.

La toate plecările și sosirile trenurilor
:: :: :: omnibus particular. :: :: ::

Cu distincă stivă :

HAAS ALBERT

hotelier și cafetier.

Pentru sămănăturile de primăvară

recomandăm semințele sigilate din partea controlului de se-
mințe a statului.

Semințe de lucernă, trifoi roșu, trifoi alb,
trifoi svedian, trifoi de hemei, trifoi încarnat,
trifoi de rouă, trifoi cu păstăie și diferite se-
mințe de iarbă, napi de nutreț din Ger-
mania de nord, semințe de in.

Cucuruzregina Prairiei, Cinquantino,
semințe de cele mai valoroase legume
și de flori, puternică și veritabilă, cu-
rată. Ceară de pomi, treiste rafia, treiste
cu țiavă, troicare nichelate și foarfeci de
animale cu prețuri ieftine.

**Comandele din afară se îndeplinesc prompt
și exact.**

Catalog de prețuri ilustrat port-franco.

*Hala de vândut și economiei de
pământ. (Bezirksvereins).*

Sibiu (Nagyseben).

Cum sameni așa seceri.

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA ÎN 1896.

Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote

G. P. PANTELIC in **SEMLIN**
(ZIMONY)

FIRMA FONDATĂ ÎN 1854.

FIRMA FONDATĂ ÎN 1854.

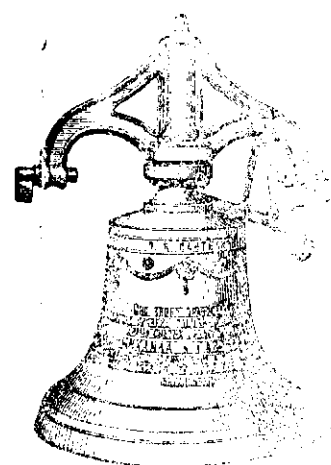
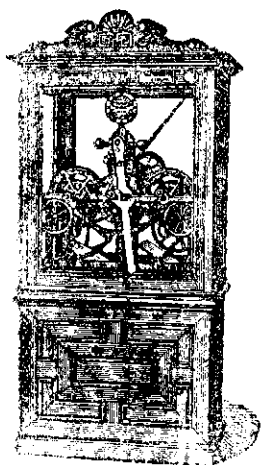
Face ceasuri de turn după felul cel mai nou, propriu de construcție,
cu pendulă liberă, cu sirmă.

Toarnă clopote noi, face smalturi mișcătoare de fier,
la clopote vechi pentru ale acorda armonie, face
adnexe de clopot de fier.

Garantează execuție precisă.

Bisericeilor și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercat expoziția universală din Paris din 1900, cu scop de studiu.

Au sosit noutăți de primăvară!

Intorcându-mă din călătoria mea pentru târgueli, aduc la cunoștința onoratului public, că

mi-am asortat din nou prăvălia mea de mode pentru dame și domni.

Stofe negre și colorate pentru costume, de **lainuri** frumoase franceze, **zefire** englezești pentru bluze, cretoane, voiluri,
stofe pentru haine de case și negligouri, toiluri colorate, picheturi. Mare asortiment în mătăsuri pentru rochii și bluze. Mai
departe dantele, aplicații și șireturi de garnitură, panglici șinè, cordoane de mătăsă și de elastic. Pânză de bumbac și de
ață. Albituri pentru dame și bărbați, ștergare, garnituri de cafea și de damast. Covoare, perdele, coverturi de pat și de masă
stofe de mobilă și mai multe articoli care nu se pot înșira aici.

Ciorapi lucrați de robi pentru dame, bărbați și copii.

Cu toată stima:

George Jancovici,
Arad, Strada Forray 2.

Principiu: **folos puțin și mare circulație.**